

S OVE STRANE TIJELA

APOKALIPSA

*Je li to konac svijeta kad opet smokva pupa
pa anđeli se bludni trgnu i svoje zdjele
slije na naša čela gdje je taj stari prorok
da upitam ga zna li zašto ovako lupu
zeleno srce neba i što od sunca žele
trešnjine grane pune sanjivih trepavica
imamo tako lijepa i obasjana lica
od one strane sunca koja nam pjesme piše
u tebi plava šuma sve svoje krošnje njiše*

*Je li to konac svijeta kad opet pupa smokva
je li to konac zvijezda i ruža konac vlasti
ili je opet vrijeme za poljupce i slutnje
kad neka grešna pčela od ruže pa do tijela
poruku tajnu nosi i sipa žuti pelud
u tebi ima negdje velika sočna bokva
neba i ti si plava i voćka bi nas htjela
pod ruku uzet samo da učimo je cvasti
rađa se negdje jelen zato planine tutnje
bezbrižno iznad glava zvjezdani zvečka želud*

*I kad bi konac svijeta zaista bio sada
kad pupa bijela smokva a ptica nebo drži
u naručju kad pruće i tijelo tiho lista
i grli se u vodi grana i njena sjena
zar bi ti bilo žao da sad se zemlja skrši
sad kad smo tako sami a tako blizu zlatu
zar bi ti bilo žao, dolina noćna blista
pod tjemenom iz trava plaha nas ruža prži
žeravom svojom lišće u klopku vjetra pada*

*zaklopi oči (sad si od poljubaca žena)
tako se sklapa cvijeće kad sluti ljetnu kišu
diši na isti način na koji žita dišu
cvjetaj na isti način na koji polja cvatu
i neka bude tako neka se tako svrši*

ISHODIŠTE

*Mi što s toliko srca sretni smo htjeli biti
u ravnotežu ruža utopili smo nemir
polje i krhko nebo zglobove svoje štiti
a suncokreti nose u glavi začet svemir
i poraz sunca, ništa ne mogu tamnom plodu
dodati tijela, taban odeblja a u hodu*

*između mnogih čudnih promjena bola pati;
ista je muka raži i ushit nage kože:
bili smo samo sami a nismo htjeli znati
kako smo blizu rubu svijeta i kako može
s kakve nas zvijezde uzdah oboriti i strti:
možda smo time zemlju zaštitili od smrti*

*od nesreće od pada, zbog toga tako čisti
pod maslinama ulje blagoslivamo: čudom
i znojem okupani plodovi zru a isti
neizmijenjeni zakon vlada nad crnom rudom
i grumenom i cvatom a moćno iznad sviju
ranjivih bića bliski šapati tijelâ bdiju*

*Prostranstva podijeljenja na ženu i na brojne
promjene istog vriska koji je moj i začet
u meni prije oca, gledam i gledam znojne
plodove koji rude znam da sam evo načet
s nemoćne strane srca znam da se tako nište
oblici naši stari: sâmō smo ishodište*

PROLAZE ŽENE

*Prolaze žene, svaka sa nekom svojom granom
zreloga voća, svaka sa nekim svojim žitom
i troše se o nebo, skupom i rijetkom hranom*

*hrani se sunce, živi u lišću posve pitom
mudrac i blagim glasom propovijeda svoj nauk
u cvjetovima zemlja prikriva glazbom jauk*

*I mora da je nebo upilo miris žena
ili su ove žene uzele miris cvijeta
ili se kakva zvijezda otvorila pa njena
nemirna duša sama luta kroz žita, šeta
kroz drvorede srca a požudno je sišu
i doline i žene i vlati što se njišu*

*Dragoljub iste krvi osjećam da se penje
iz grumena do tebe u nekom gustom vrisku
nosi u sebi nebo pa zato nijemo stenje
i htio bi da sazna pamtiš li onu blisku
baštu u svijetu negdje gdje su se mogla sresti
buduća ova tijela bez oblika i svijesti*

*Možda si začela se pod trešnjom koja plamti
(neće ljepota pjesme spasiti dušu moju)
zbog toga tijelo ono daleko doba pamti
i ponavlja ga cvatom i sjeća se u znoj
zemlje i njenog znanja da svoje stare tmine
u poljupcima spali da s ružâ mrenu skine*

*Možda i ove žene sve pamte davnu vodu
školjku u kojoj kamen tihog se neba sjeća
pa zato putem idu i njišu se u hodu
a neka čudna veza žena i zrelog cvijeća
postoji: neka zemlja gdje učili su cvasti
pa još ih isto doba drži u svojoj vlasti*

TERCINE

*Pet kristovih je rana procvjetalo u vrtu
voda bi ipak htjela zagristi prsi nebu
polomio je zanos visoku trsku krtu*

*dugo se sjeća sunca smrvljeni klas u hljebu
muči me zakon mene i stolist sretne krvi
izokrenute duge plivaju ruke zebu*

*kadulje gorke cvatu miriše žena, crvi
napišu povijest stabla, odakle ove igle?
u svakoj ruži leptir proboden, kaplju prvi*

*zanosi lišća; ti si sazidan grad od cigle
i ljubavi zidarâ, u razgovore ptica
umećeš male riječi veznike dana, stigle*

*su škrinje pune skupog nakita, mala lica
bolove svoje skupi i na kraju se čudi
veliki razlog strasti od koje pati klica;*

*bolove svoje skupi i na kraju se čudi
koralj sam sebi, otok raste iz tvoje plime
na zvijezde tuku nagi plotuni tvojih grudi*

*sve moje riječi britke ocalne bruse lime
(koliko se je kosti posjeklo od tog mača)
znam da me sunce nečim truje a ne znam čime;*

*potonula je šuma i ubilo je vrača
vlastito proročanstvo u vrtu starog kralja
zardale su ruže proklijala je drača*

*ti ležiš, more k nama potonuli grad valja
suviše lijep si uteg za ovaj grubi kantar
koji nas pijeskom mjeri koji nas pijeskom kalja*

kad ne možemo ništa ronimo u svoj jantar

KAŽEM VAM: LJUBAV

*Kažem vam: ljubav, eto još jedan razlog više
da izgubim iz vida sve što me može snaći
u bilo kojem času: dosta da zemlja shvati
svu obavezu svoju za one blage kiše
koje joj peru tjeme; dalekoj svojoj braći
po željezu i nebu htio bih ipak dati
sve ono što mi zemlja uzima kad u voću
moj naslijeđeni dio pepela gori, cvati
ruža, ta snaga drži paviljon neba: hoću*

*da razlučimo pravo na sunce i na zlato
koje nam ista voda taloži oko srca
(o zlatonosno nebo!), govorim ljubav, zato
da kažem razlog više o svemu što još nema
svoj govor; čovjek vodi za ruku ženu, svežanj
u pasu svezan (žena je uvijek naga) snažan
i uplašen od snage, boji se za njen gležanj,
igra se rijeka zlatom a ne pozna mu vrijednost
i meni nešto tajno govori ova nijema*

*nazočnost granja; nije nijedan poraz važan
ako smo oboreni nakon svih zrenja (čednost
tolikih trava mami), u medu koji vrca
gorak iz duše cvijeta utopljen mjesec blista
znam da je došlo doba da odemo u zvijezde
onako kao na put, bez ičega, s dva čista
i zaljubljena tijela (tutnje u cvatu žlijezde)
možemo posve budni sa bilo kojeg lista*

*uputit poziv ptici i svemu što se služi
zanosom zraka; dodi (eto sad kažem jasno)
da razlučimo tako sve što će pripast ruži
a što će nakon toga ostati nama: dosta
ako to bude jedno nebo u letu strasno
i bilo gdje pod nebom curkut i ševa prosta*

S O V E S T R A N E T I J E L A

*Sve mi o glavi radi i više nema daha
ruže su (oh, znam) čaše u koje vješti trovač
napitak smrtni sipa a ruka puna straha
sabire crno voće, gvožđe da može kovač
posao obaviti; neprestano se vraćam
u dane kad su višnje vidale pusto polje
a zbog toga je ljubav imala mnogo smisla,
visim nad smrtnim cvijetom i samo zato shvaćam
da nedužno je gvožđe, da ima nešto bolje:
grana u moje oči raspeta; noć je stisla*

*koljena – čuva čednost, sve radi mi o glavi
najviše ona sama pa zbog toga je jasno*

*koliko sam se puta htio dodvorit travi
da ima smilovanja da pusti svoje strasno
mirisno zrenje u svijet i da zavrti umom
drvu od kojeg čudak ranjive gradi frule
pogažen usred pjesme ogromnim jednim stihom
(više to nisu riječi da bi ih uši čule);
gaziti više ne znam ni jednim starim drumom
već s ove strane tijela boravim, ovo tihom*

*pažljivom suzom mjerim dubinu svakom cvijetu
gorak od jakog ulja koje u meni gori
(a svaki mi je dosluh tišine žižak) dljetu
koje od mene kida sve nepotrebno (kori
se mojoj ruga) ja se ponizno ranjiv molim
a sve za iste stvari, posve na sebe tako
zaboravim (o kako odjednom mnogo volim
obrise brda) ne znam zbog čega li me svako
sazrelo voće prahom obdari, svaka kiša
groznicu šume blagim melemom uvijek stiša*

*A ja ovako težak od ljubavi u glasu
njihanje njeno slušam (voćnjak je Ona sama),
ova je pjesma varka – sve su to samo gole
ruke u čudnom hodu od ploda pa do ploda;
koliko samo znanja u neprimjetnom klasu
same – bez njenog znanja njene me prsi vole
zaista nisu važne kosti za ovaj vrisak
prenoćile su breskve noćas pod krovom s nama
spuštaju suhe zvijezde svileni tanki visak
da izmjere nam beskraj – od mene pa do poda*

*jedinstvo nespokoja; tužna je ljubav cvijeća
koljena vrućih nema, rasute kose, pāda
u izvor otkud zatim izrone dva (još vrela)
bjelutka koje voda cjeliva; samo nada
drži u cvatu ružu pruženu nebu – svijeća
je to da slijepi pronađu put da pčela
napuni dušu gorkim mirisom zemlje; htjela
si da ti kažem zašto (zašto?) se tako bojim
cvjetanja u dolini; znam da iz svake cvāti
krupno me jedno oko motri i budno prati
i govori u meni jedinim glasom svojim*

BLAGOVIJEST

*Nije to tako prosto: arhangel mahne krilom
svilen, pun višeg znanja i uđe ti u sobu
gdje čitaš ili sanjaš mirisnom vežeš svilom
krošnje u bliskoj šumi da bude ljepše dobu
kad gugutke se čude nebu a nebo pati
pa tada šapne samo: postat ćeš ženo mati*

*A sve će biti sasvim drugačije: to treba
da bude gusto doba kad žito pada nice
i ljubi svoje srce kad pečatnjakom neba
udara ljeto znamen u čela i u ptice
a voda nosi zlato i kad se vrši volja
vjetra i svake vlati i teško dišu polja*

*proključa usred ruže do usijanja vlaga
i stara zloća zemlje zaboravi se, žitka
i mirisava zvijezda putuje svijetom; naga
u polju ti ćeš biti; svaka je trava čitka
osuda tvojim tamnim ramenima, ja sluga
kruha i zore, lista i vode, svakog kruga*

*na vodi što se širi; i neka tada sleti
arhangel ako hoće pa se u krošnju skloni
zaklopi svoja krila i skrušeno se sjeti
pjesama zabranjenih što šapće ih kad zvoni
u sutonima neba, zna da ga neće čuti
zlo uho: neka gleda krotko i neka šuti*

STARI BRAČNI PAR

*Polako idu stazom kroz šumu, stabla žute
ruka o ruku, sami i tihi, ona sitna
bojažljiva i skromna on visok, samo šute
i uzdahnu pokatkad: pamtiš li ona žitna*

*i vruća davna polja i rascvjetali nar...
upita on a ona potvrdi blago glavom
pa opet tiho gazi taj stari bračni par
kroz šumu: ti si bila divna u onom plavom*

*ljetu i vrlo sretna i nasmijana, mlada ...
zašto mi uvijek tako govoriš kad sam sada*

*potpuno sijeda, zašto! struk ti je bio loman
u očima je tvojim gorio čudan sjaj
kad sam te sreo; ti si, oh, bio tako skroman
i rubac si mi s poda digao, kakav roman
bio je to, da, roman, ono je bio maj ...*

*aprile e maggio
se mania formaggio
se spica le roxe*

*kako je sve to bilo prekrasno, blagi bože
se baxa le spoxe
se baxa le spoxe*

*Da, cvjetale su ruže i nekom tihom kišom
nebo je pralo voće cvalo je drvo svako
ti si mi naglo cjelov ukrao tada krišom
bio si tako drzak, oh, ti si htjela tako*

*Pamtiš li kad sam skriven ti dolazio noću
pod prozor, ti si negdje za zavjesama bila
znala sam što si htio i kazala sam: hoću
bila si tako topla i obla, tako mila*

*zašto crveniš? čudno bilo je sve to, bože
htjela sam s tobom otić u kakav strani kraj
pun sunca, vikala sam: dolino, ptico, lađo!
bio je vrući april pa zatim ludi maj ...*

*aprile e maggio
se mania formaggio
se spica le roxe
se baxa le spoxe*

*Bože moj, kako čudno i brzo teku dani
kao da sve je bilo još jučer, sinoć, lani ...
a sve je tako prošlo, prošlo je sve, o bože!*

*se spica le roxe
se baxa le spoxe*

*sve tako brzo brzo prolazi ... što se može,
se spica le roxe*

*Hodaju tako putem pod ruku dugo, šute
a vjetar s vlažnih grana listove skuplja žute ...*

KAO NA LUDOJ ZEMLJI

*Zaljubljen u sve ono na zemlji i na nebu
što cvjeta tražim više mjesta za ljubav bića
i zagrljaje lišća; uporne ruže grebu
oporu koru sunca suncokret pun je pića
a žedan luta zemljom između dvije tmine
neću da doba voća stigne a mene mine*

*Ne mogu izvor naći vrbove suhe rašlje
jači nas korak vuče u susret dobroj vodi
i nama prijeti rasap u srcu nara, kašlje
cvat jabuke a svaki poljubac strasni godi
zdravlju i sreći svijeta (ma gdje se usta srela)
ljepše se nebo rađa; svaka je krošnja vrela*

*od sna, i nema smrti, shvatite male vlati
nije to samo slučaj ako vas sunce prži
tako nas čudno draži prisutnost vatre, cvati
u šumi stara knjiga; u naručju vas drži
naga ljepota tijela, pa ako žena leži
u travi tu je izvor za grumen zlata teži*

*I čas je da je sada predstavim posve nagu
da pokažem je šumi i maslini i pčeli
znam da joj svako drvo poklanja svoju snagu
lista i čeka čuda; mnogo smo žita želi
pa poziv vrlo snažan bruji u tome hljebu:
kao na ludoj zemlji da bude i na nebu*

*Grmi u duši krina zemlja se čudno mijenja
i mislim da će skoro postati nama slična
čas je da mnogo ljubim (pate od istog htijenja
latice krvi šapat u školjki) nepomična
muzika tiho grize zvijezde pa mnogo duže
trajati će muke ptica i sveti život ruže*

SLUTNJA SNAGE

*Od sreće što će biti moguće da se mirim
s ranama koje traži od mene zloća gloga
i što će uho ipak shvatiti govor tiši
budim se idem na put (a slučajno je noga*

*otvrdla), nisam bio visok a sad sam viši
i imam više straha kad se ovako širim*

*i nestajem u dahu u kome grane dišu
a sve je samo žmarak u ptici onaj polet
prastare grude krvi; žena tu negdje zrije
u susjednome vrtu, tamo se vočke njišu
po zakonima novim, i ledina i golet
samilost vode čeka; možda nas bilo nije*

*u doba kad se srce zametalo u bilju
ali smo zato dali iz sebe gustu rumen
koja doline kasne obliva vrlo blažen
promatram kako šume samuju, svoju špilju
napušta stara suza i kvasi gorki grumen
neće mu biti žao da može biti zgažen*

*(i suncokret to sluti) ako to plati danak
za sve nove skladbe tijela koja u sebi traže
tišinu što i lišću i blagom dobu godi
(i nebo je priznanje), osjećam da me nâže
(još više) slutnje snage stas ti je vruć i tanak
i bojim se da nebo ne poreže u vodi*

*usnice; sve je strasno i opasno u krvi
tamo gdje ruke gube imena pa se uče
po pravilima glazbe dirati stvari leži
još jedan razlog više ako nas dugo muče
potrebe novog boljeg trajanja, mnogo teži
postaju tada stari oblici čuda; mrviti*

*se kamen gradi kuću koja je posve pusta
i nepotrebna, ti si dovoljno blizu vrhu
ljestava koje vode u zlato u kruh ipak
znali smo da nam govor ne treba (samo usta
pomiču svoja ljeta) ne treba; nalik srhu
koji iz zemlje srne u nama cvati šipak*

NASTAJANJE

*Promatra njiva stare i neprimjetne mijene
neba a žene krhke na isti način motre
cvjetanje njivâ, to se u lišću smijene
plodovi zemlje mekši a nebo dlanom otre*

*prašnjavo lice šumi listovi sami traže
bezazlenosti, nešto srebru se nalik slaže*

*u prstima u tamnom dodiru vlažnog cvata
koji u sebi mnoge razloge zna i bdi je
(a imamo li ulja dovoljno), tamna jata
budućih ševa lete, nikada bilo nije
vremena da se ljepše potroši snaga srca
i snaga krvi (more traje a nebo krca*

*opasnu sačmu), ima cvjetova koji slijepi
osluškuju nam dušu i ne treba im vida
mi smo odjednom drevni i jedini i lijepi
i shvaćeni; bez molbe u jednom dahu skida
požudni vjetar magle s voća i para ljusku
sa zrnja koje leži među nama, u usku*

*i neprimjetnu ranu uvlači ruža klupko
bezumlja, ti si odmah shvatila zašto boli
opet nas čvrsto drži u ruci ovo ljupko
vlastito nastajanje iz nas iz guste soli
u neka druga tijela koja se tada tiše
potvrđuju a jesu naša i mnogo više.*

O TEBI

*Htio sam sasvim tiho govoriti na uho
stablu o tebi, slutim da lišće pomno sluša
i zna o tebi mnogo (od strasti sok se gruš
i luduje u kori) i znam da nije gluho
pa neću smjeti ništa govoriti; stabla mogu
dobiti vruće ruke odbacit svoju strogo*

*nemoć i dostojanstvo pa da za tobom hrle
moram te sasvim strogo čuvati, svaka kiša
možda je tajna ljubav (polja su mnogo tiša
i čudnija u noći), možda te kradom grle
muška ramena šume osjećam tamne zube
neba u tvojoj kosi; zaista tebe ljube*

*u vjetru neki nježni cvjetovi puni stida
koji daleko negdje na otocima rastu
a vidjeli te nisu pa zato šalju lastu*

*i tihe mijene neba, očima tebe skida
ječmeno polje pati voćnjak a nema snage
za krik, rumeni voće i hoće tvoje nage*

*gležnje; i nemoj nikad u sumrak biti gola
(a da tu mene nema) pokrij se budi čedna
za poljubce si zrela i svaka kiša žedna
usnice takve želi ključa u stablu smola
i moglo bi se šumi zavrtjeti u čelu
pa da te bespomoćnu poželi tako zrelu*

*Ne smijem nikad ništa govoriti na uho
stablu o tebi strepim da granje pomno motri
i zna o nama mnogo: zaklopi vrata otri
sa okna sjenu trešnje, neću da sazna gluho
bezumno granje ništa o svemu neka pati
od stare zavidnosti i tako luđe cvati*

SLAVUJI

*Ima slavuja koji nikada nisu šumu
vidjeli, oni žive slučajno kao lišće
listaju svoj brevijar pronadu napjev zatim
pjevaju posve strani uhu, u tamnom umu
sjemena živi zanos poguban, mnogo čišće
postaje tužno nebo i mnogo ljepše patim*

*Kobna je greška svijeta taj slavuj usred grma
pa zatim mnoge trave opojne, zvonik služi
pokorno svakom novom prazniku voće pada
na koljena grad čeka da gostoprimstvo pruži
ženama koje sreću donose, noć je strma
teško se penju zvijezde u svoju sobu; nada*

*da ima neko stablo na kome krupne suze
postaju voće to je ta sila što me goni
iz mene gore, slušam kako se trave ljube
žene će noćas same raskopčat bijele bluze
da obraduju prsi oble i tihe (zvoni!)
o kako su mi ruke odjednom grozno grube*

*i nepodesne, samo usne još imam blage
i nerazumne, znam ja: svaki je poraz mudar*

*oduvijek tako ležim pod granom zrelog voća
(sve to zna žena moja) puni su tihe vlage
dodiri zjena, neću moći preživjet sudar
naoružanog neba i njivâ, stara zloća*

*progoni pticu, mene u noći budi dirljiv
i neobjašnjiv, taman stih (ona negdje vruća
nad jezerom se glatkim naginje šapćuć), cvasti
na bilo koji način učim pa krotkih pluća
zazivam šumu (noćas sam čudesno pomirljiv)
bole nas očni kapci teški od stare strasti:*

*uzeti jedno nebo u zakup pa ga ralom
orati (možda nikad ni pomislila nisi
da nismo posve tačno shvatili tijela), vitak
i sanjiv vjetar nebom korača s grane visi
neproigrana ptica i podsjeća nas malom
muzikom na tu mudrost; žedniš a ja sam pitak*

*Bole nas očni kapci teški od stare strasti
zazivam šumu (noćas sam čudesno pomirljiv)
na bilo koji način, učim da krotkih pluća
nad jezerom se tamnim šapćući nagnem: cvasti
u neobjašnjiv golem klas, noć je vruća
zar i to nije razlog da sam ovako dirljiv*

Luko Paljetak